

משפיעות

רעיונות לפרשת השבוע מתוך תורתו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א

חקת: למות כדי להחיות

היה מוכן להרחיב את שליחותו כדי למלא גם חסרון שנוצר במקום אחר.

סוד התחייה

לא במקרה פותחת הפרשה בפרה אדומה. מצוות פרה אדומה עוסקת בטהרה מטומאת מת, אך היא עצמה נושאת הפכים: היא מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים. מצד אחד אנו עומדים מול המוות, מול האפר, מול מה שנשרף ואיבד את צורתו; מצד שני, דווקא משם באה הטהרה והחזרה אל הקודש.

בפנימיות, טומאת מת אינה רק טומאה הנובעת ממגע עם גוף שמת. יש לה גם משמעות בנפש. כאשר אדם פוגש את המוות הוא פוגש אובדן, חסרון, סתימה. כאשר משהו שהיה מלא חיים נעלם, עלולה להיכנס בליבו עצבות עמוקה. הוא מרגיש שהדבר נגמר, שהחיים שהיו כאן אינם קיימים עוד, וממילא נחלש בו כוח הרצון להמשיך, ליצור ולתקן.

הפרה האדומה מלמדת אותנו שהמוות אינו רק סוף. יש מקום שבו דווקא האפר, דווקא מה שנשרף ואבד מצורתו, הופך להיות תחילת טהרה חדשה. זהו סוד תחיית המתים, שאינו רק דבר שעתיד להתגלות באחרית הימים, אלא אור עמוק המאיר כבר עכשיו בתוך עבודת האדם. ישנם מצבים שבהם צורת חיים אחת צריכה להסתלק, כדי שחיים עמוקים יותר יוכלו להופיע.

כך אפשר להבין גם את חזרת הבאר וענני הכבוד בזכות משה. מרים ואהרן הסתלקו, ובמבט ראשון נדמה שהמתנות שלהם הסתלקו יחד עמם. אולם משה רבינו מגלה שאין הדבר מוכרח להסתיים. אם הוא יהיה מוכן לפנות בתוכו מקום לעבודתם, אפשר יהיה להחיות את המתנות הללו מחדש. לא כהמשך טבעי ופשוט של מה שהיה, אלא כהופעה חדשה של חיים מתוך ההסתלקות עצמה.

שלוש דרכים בתורה

כדי להבין יותר את שלוש המתנות, נתבונן בכך שבכל אחת מהן מרומז אופן אחר של השפעת התורה לישראל. אהרן הכהן, שזכה לענני הכבוד,

השבוע נקרא בתורה את פרשת חוקת. הפרשה פותחת במצוות פרה אדומה, שאת אפרה צריך כדי לטהר את הטמאים, ובהמשך מתוארים מאורעות גדולים שאירעו לעם ישראל לקראת סוף שנות המדבר: מרים נפטרה, הבאר הניסית ממנה שתו עם ישראל נעלמה, משה מכה בסלע ונגזר עליו שלא ייכנס לארץ, אהרן הכהן נפטר אף הוא, ועם ישראל עומד שוב מול משברים חדשים. במבט ראשון הפרשה נראית כצירוף של כמה סיפורים שונים, אך אם שמים לב אפשר לראות שבכולם מסתתר רעיון אחד הנוגע לסוד החיים עצמם.

שלוש מתנות

חז"ל מלמדים שבזכות שלושה רועים גדולים זכו ישראל לשלוש מתנות במדבר: בזכות מרים ניתנה הבאר, בזכות אהרן ניתנו ענני הכבוד, ובזכות משה ירד המן. אין אלו רק שלוש מתנות טובות, אלא שלוש דרכים שבהן הבורא החיה את עם ישראל. המן נתן מזון, הבאר נתנה מים, וענני הכבוד הקיפו ושמרו. כל רועה המשיך לישראל את המתנה המתאימה לו, על פי שורש נשמתו ודרך עבודתו.

משום כך, כאשר הסתלקה מרים, נעלמה גם הבאר; וכאשר הסתלק אהרן, נסתלקו גם ענני הכבוד. אמנם לאחר זמן חזרו שתי המתנות בזכות משה רבינו, אך דווקא הדבר הזה דורש התבוננות. אם משה יכול היה להמשיך את כל המתנות, מדוע לא ניתנו כולן מלכתחילה בזכותו? ואם יש למרים ולאהרן מתנות מיוחדות משלהם, כיצד חזרו לאחר הסתלקותם בזכות משה?

מתוך התבוננות עולה כי משה רבינו לא החליף את מרים ואת אהרן כאדם הממלא מקום טכני בלבד. כדי שהבאר וענני הכבוד יחזרו בזכותו, היה עליו להכיל בתוכו משהו מנשמותיהם של אחיו, לפנות בתוך חייו מקום גם לחיים שלהם. לכל אחד מן הרועים הייתה שליחות אמיתית, אלוהית ומדויקת: מרים לא הייתה אהרן, אהרן לא היה משה, ומשה לא היה מרים. דווקא משום כך גדלה כל כך מעלתו של משה בסוף הפרשה. כאשר השעה דרשה זאת, הוא

אפשר לומר שיש אמת, ויש אמת לאמיתה. האמת היא המקום המיוחד של האדם, השליחות שלו, הכלים שקיבל והאור שהוא צריך לגלות בעולם. אמת לאמיתה היא כאשר גם האמת הזו יודעת להתבטל בפני מי שנתן אותה. לא להתבטל מפני שקר, ולא להתפזר לכל רוח, אלא להיות קשורה כל כך בבורא עד שגם כאשר הוא מבקש ממנה להתרחב מעבר לגבולותיה – היא מסכימה.

זו הייתה נאמנותו של משה רבינו. הוא היה רעיא מהימנא, רועה נאמן. לא רק לתפקידו כרועה ישראל ולא רק לתורתו, אלא לבורא ששלח אותו. הוא ידע ששליחותו אמיתית, אך ידע גם שהשליחות עצמה אינה אלא גילוי של רצון ה'. ואם רצון ה' מבקש כעת גילוי רחב יותר, צריך ללכת אחריו עד הסוף.

בכך נוגע משה בסוד תחיית המתים. אדם שמוכן להמית את צורת חייו הקודמת כדי להחיות אחרים, מגלה שחייו אינם מצטמצמים אלא מתרחבים. כי העצמי האמיתי של יהודי אינו רק הכישרון שלו, ואפילו לא רק השליחות המיוחדת שלו, אלא הנאמנות הפשוטה לרצון הבורא.

הדרך אל המציאות

לכל אדם יש תפקידים שהוא מרגיש שהם שלו באמת, ואין לזלזל בתחושה הזו. חלק מעבודת ה' הוא לדעת באילו כלים הבורא בחר להאיר דרכי. אך לפעמים המציאות מגלה חסרון ממשי: חסר מי שילמד, חסר מי שיעודד, חסר מי שייקח אחריות. ייתכן שאותו חסרון אינו נמצא בתוך התפקיד הרגיל שלי, ואפילו בצדק אומר האדם לעצמו: לא לזה נועדתי.

דווקא כאן מלמדת פרשת חוקת שלפעמים רצון ה' אינו מופיע רק בתוך השליחות הקבועה, אלא בתוך הצורך העומד לפני עכשיו. יש בכך טעם של מיתה; האדם נלקח מן המקום שבו הוא פורח ונדרש לעמוד במקום זר וקשה. אך אם הוא עושה זאת מפני רצון ה', כדי להוסיף חיים במקום שבו חסרים חיים, הרי דווקא שם מתחיל להתגלות סוד התחייה.

פרשת חוקת מלמדת אותנו שיש ויתור שהוא לידה, ויש מסירות נפש שהיא מקור חיים. כאשר אדם מוכן להניח את גבולות שליחותו ביד הבורא ולעשות גם מה שלא חשב שהוא שלו, כדי להחיות את מי שצריך חיים – זו דרכו של משה רבינו.

[מעובד על פי ספר 'לחיות עם הזמן' לפרשת חקת]

היה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבת לתורה. ענני הכבוד מקיפים את ישראל מלמעלה, שומרים על כולם יחד ויוצרים סביבם מציאות כללית של קדושה. זו דרך ההשפעה של אדם העומד לפני ציבור, מעורר את הלבבות ומאיר אור כללי על השומעים.

משה רבינו, שזכה למו, ממשיך את האור בדרך פנימית יותר. המון נכנס לתוך האדם ונעשה חלק ממנו. כל אחד טעם בו לפי רצונו, וכל אחד קיבל ממנו לפי מדרגתו. כך היא תורת משה, תורה היורדת אל שכלו של הלומד ונעשית הבנה פנימית בתוכו. כאן אין די בהתעוררות כללית; כל אחד צריך ללמוד, להבין, להתייגע ולקבל לפי הכלים שלו.

מרים, שזכתה לבאר, מגלה דרך שלישית. המים אינם מזינים כמו המון, אך בלעדיהם אין המזון מתפשט בגוף ומחיה אותו כראוי. כך היא עבודתה של מרים. היא דומה למלמד תינוקות, או לאדם היושב עם מי שאינו מצליח לקבל מן האור הכללי ואינו יודע עדיין לעמוד בעצמו בלימוד עמוק. היא יורדת אליו, מסבירה לו בסבלנות, נותנת לו לגימה אחר לגימה, עד שגם הוא יוכל לחיות מן התורה.

שלוש הדרכים הללו שונות מאוד זו מזו. יש אדם שנשמתו שייכת להפצה רחבה, יש מי שחיותו היא בעומק התורה, ויש מי שכל עניינו הוא לרדת אל הקטן והחלש ולהעמידו על רגליו. בדרך כלל, על האדם להכיר את מקומו ולדבוק בשליחותו. דווקא דרכו המיוחדת היא רצון ה' ממנו.

אבל יש גם רגע אחר. יש שעה שבה חסרה באר, ויש שעה שבה נעלמים ענני הכבוד. באותה שעה לא די בכך שאדם יאמר: אני עסוק בשליחותי שלי. גם אם זו אמת, וגם אם זו שליחות קדושה לגמרי, ייתכן שכעת הבורא מבקש ממני דבר נוסף.

אמת לאמיתה

נשים לב: זהו דבר קשה מוויתור רגיל. כאשר אדם מוותר על עצלות, על כבוד או על נוחות, ברור לו שהוא מתגבר על דבר נמוך. אבל כאן מדובר באדם המוותר על דבר קדוש. הוא מוותר על השליחות שלו כפי שהכיר אותה, על הדרך שבה הבורא האיר דרכו עד עכשיו. לא מפני שהתברר שהדרך הזו אינה נכונה, אלא מפני שהתגלתה לפניו אמת גדולה יותר: רצון ה' עכשיו הוא להשלים חסרון שנוצר במקום אחר.

מפי גדולי החסידות

לנו חיות והתלהבות טהורה, היכולה לחיות אותנו ולחבר אותנו למקור שלנו. לאפר הפרה יש את הכוח למשור חיות אלינו, גם אם אנו אטומים ו'מתים' – חסרי כל רגש.

[מתור ספר 'שם משמאל' לפרשת ויקהל-פקודי-פרה]

אומר רבי אברהם בורנשטיין מסוכצ'וב:

החיות של האדם נמצאת בליבו. על האדם מוטל להפנות את החיות וההתלהבות כך שתתגלה בצורה טובה, וזה קורא על ידי לימוד התורה. מפרשתנו גם ניתן לנו הכוח הזה. על ידי אפר הפרה, נמשך

התוכן אינו מוגה על ידי הרב. העלון נכתב על ידי תלמידים, האחראיות על הכותבים בלבד.

אהבתם את העלון? רוצים לקבל אותו בכל שבוע לדוא"ל? הצטרפו לרשימת התפוצה, ע"י שליחת בקשה לכתובת הדוא"ל של העלון. לכל ענייני העלון, פניות, הערות והקדשות, יש לפנות לכתובת alonmashmout@gmail.com. נשמח לקבל את תגובתכם!

בקר באתר החדש שלנו: alonmashmout.org